

10. Exploring Ukraine. IT Outsourcing Industry 2012 [Electronic resource]. – Access mode : <http://hi-tech.org.ua/wp-content/uploads/2012/08/Exploring-Ukraine-IT-Outsourcing-Industry-20121.pdf>
11. Worldwide IT Spending On Pace to Surpass \$3.6 Trillion in 2012 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.gartner.com/newsroom/id/2074815>
12. VanRoekel S. Federal Information Technology FY 2013 Budget Priorities: “Doing more with Less” [Electronic resource] / S. VanRoekel. – Access mode : <http://www.scribd.com/doc/115360094/Federal-CIO-Steven-VanRoekel-federal-IT-priorities-for-FY-2013>
13. U.S. Bureau of Census. Information and Communication Technology Survey [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.census.gov/econ/ict> – Screen title.
14. World Economic Outlook Database : October 2012 edition [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/weodata/index.aspx>
15. Створення в Україні сприятливих умов для розвитку індустрії програмного забезпечення : [парламент. слухання] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://static.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/sl1412111.htm
16. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України : [стат. бюл.] / відп. за вип. І. В. Калачова ; Держ. служба статистики України. – К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2011. – 49 с.
17. Закон України “Про Державний бюджет України на 2012 рік” від 22.12.2011 р. № 4282-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/4282-17
18. Удержатъ успех // ТОП-100. Рейтинг лучших компаний Украины. – 2012. – № 2. – С. 90–94.
19. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] / Держ. агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України. – Режим доступу : <http://www.dkni.gov.ua/2010-09-09-12-27-24/2012-02-15-12-04-21>

УДК 311.21:330.341.4:338.45

О. О. Чебанов,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник;

Л. О. Збараська,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,

завідувач відділом;

Інститут економіки промисловості НАН України

Оцінка ефективності структурних зрушень у промисловості України у 2007–2010 рр.

Наведено та проаналізовано результати оцінювання ефективності структурних зрушень у промисловості України на основі порівняльної ресурсвіддачі протягом 2007–2010 рр. Отримані оцінки доповнено результатами розрахунків ефективності міжгалузевого розподілу економічного ефекту відповідно до факторних витрат. З’ясовано основні тенденції ефективності структурних зрушень за вказаний період.

Ключові слова: економічний аналіз, ефективність, державне регулювання, міжгалузеві пропорції, промисловість, розподіл економічного ефекту, статистичні оцінки, структурні зрушення.

Розвиток національної економіки відбувається у швидко змінюваних умовах внутрішнього і зовнішнього середовищ. Це зумовлює необхідність постійних, динамічних і головне – ефективних трансформацій в економічній системі відповідно до появи нових викликів та факторів впливу. Пріоритетні напрями розвитку промисловості розглядаються, насамперед, у контексті суттєвого підвищення її конкурентоздатності в економіці, що глобалізується. Однією з ключових стає проблема структурного оновлення промислового сектору, зокрема в частині складу видів промислової діяльності та основних міжгалузевих пропорцій.

Процеси ринкової трансформації внесли суттєві корективи в структурні характеристики як усєї національної економіки, так і окремих галузей (видів промислової діяльності). У цих умовах важливим науково-практичним завданням є оцінка їх ефективності у контексті досягнення цілей

економічного зростання й розвитку. Для забезпечення науково обґрунтованих оцінок характеру і наслідків структурних змін, що вже відбулися, мають місце в поточному економічному житті або очікуються (чи цілеспрямовано скеровуються з боку держави), доцільно сформулювати та протестувати адекватний аналітико-оціночний інструментарій. Його основна функція – уможливити здійснення кількісного оцінювання структурних змін, що відбуваються, виходячи з певного набору науково обґрунтованих критеріїв соціально-економічного розвитку України на його конкретному етапі.

У розв’язанні цього науково-практичного завдання доволі корисними є напрацювання зарубіжних та вітчизняних учених з проблем структури економіки, структурних пропорцій і змін, структурної політики. Так, вже стали класичними за своїм змістом результати досліджень структурних чинників економічного зростання, наведені в роботах [1–4]. Питанням структурних зрушень,

© О. О. Чебанов, Л. О. Збараська, 2013

моделювання та прогнозування динаміки структурних пропорцій приділяється значна увага і в сучасній економічній літературі (див., наприклад, праці [5–11]).

У роботі [12] російськими авторами запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності структурних зрушень, що спирається на поняття справедливого розподілу створеного економічного ефекту (нової вартості) як основи процесів сталого економічного зростання та збалансованого структурного розвитку. Справедливим визнається розподіл економічного ефекту відповідно до міжгалузевих пропорцій агрегованого ресурсу, які розраховуються за допомогою модернізованого апарату виробничої функції на підставі статистичних даних про чисельність зайнятих та основні виробничі засоби. Показником ефективності структурних пропорцій обирається порівняльна ресурсовіддача. За таким критерієм ефективна структура передбачає приблизно однаковий рівень порівняльної ресурсовіддачі галузей економіки, а ефективність структурних зрушень – зміну значень структурних параметрів у напрямі до такої (ефективної) структури.

У роботах [13–14] зазначений підхід авторами адаптовано й апробовано відповідно до методології СНР. Зокрема, обґрунтовано доцільність застосування сумарної ВДВ галузей економіки у факторних цінах як показника економічного ефекту. Проаналізовано результати оцінювання розрахованих у такий спосіб галузевих показників порівняльної ресурсовіддачі в українській економіці (2000–2003 рр.) та промисловості (2000–2006 рр.).

Для узагальненої оцінки структурних змін було запропоновано додаткові показники. Зокрема, узагальнюючий показник структурних змін у промисловості в цілому (M_1) для кожного року є характеристикою середньогалузевого відхилення економічного ефекту від відповідних нормативних значень. Узагальнюючий показник структурних змін (M_2), розрахований за окремими галузями, характеризує середнє за аналізований період відхилення фактичного економічного ефекту відповідної галузі від його нормативного значення.

Метою цієї статті є оцінка й аналіз ефективності структурних зрушень у промисловості України на основі порівняльної ресурсовіддачі протягом 2007–2010 рр., тобто безпосередньо напередодні, під час та відразу після першої хвилі світової фінансової кризи 2008–2009 рр. Інформаційною базою дослідження стали статистичні дані про вартість основних засобів, кількість працівників, оплату праці найманих працівників, валовий прибуток, змішаний дохід та ВДВ видів економічної діяльності за аналітичний період, що містяться в офіційних збірниках Держстату України [15].

Нижче наведено результати проведених авторами розрахунків для промисловості України, що характеризують динаміку структури її ресурсної бази та зумовлені цим зміни галузевої ресурсовіддачі протягом аналізованого періоду.

Частки промисловості в основних засобах, агрегованому ресурсі (r) та кількості працівників по економіці протягом 2007–2010 рр. скоротилися (рис. 1).

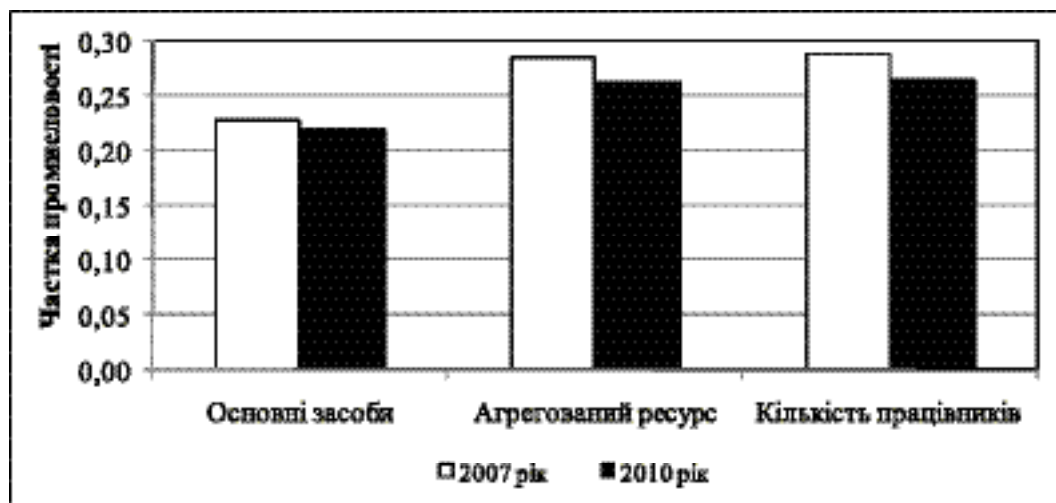

Рис. 1. Частка промисловості в обсягах ресурсів по економіці в 2007 та 2010 рр.

Упродовж аналітичного періоду також сталися певні зміни у міжгалузевому розподілі агрегованого ресурсу (табл. 1). Так, збільшили свій ресурсний потенціал (у відносному вимірі) такі галузі: добування паливно-енергетичних корисних копалин, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів, целюлозно-паперове вироб-

ництво, видавнича діяльність, хімічна та нафтохімічна промисловість, інші галузі промисловості, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води. Для інших видів промислової діяльності спостерігалось скорочення частки в агрегованому ресурсі.

Структура агрегованого ресурсу промисловості України в 2007–2010 рр. за видами промислової діяльності

(%)

Види промислової діяльності	Роки	2007	2008	2009	2010
Усього промисловість, у тому числі:		100,0	100,0	100,0	100,0
Добувна промисловість		15,5	15,5	16,0	15,9
Добування паливно-енергетичних корисних копалин		11,0	11,0	11,6	11,6
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних		4,5	4,5	4,4	4,3
Обробна промисловість		68,5	68,1	65,8	66,0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів		13,8	13,7	13,6	13,6
Легка промисловість		3,5	3,3	3,2	3,4
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність		3,4	3,5	3,4	3,7
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів		1,6	1,6	1,6	1,4
Хімічна та нафтохімічна промисловість		5,5	5,5	5,5	5,6
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції		4,6	4,6	4,0	4,0
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів		12,8	12,7	12,5	11,9
Машинобудування		21,3	21,1	20,0	20,1
Інші галузі промисловості		2,0	2,1	2,0	2,3
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води		16,0	16,4	18,2	18,1

Привертають увагу зміни, що сталися в структурі сукупного ресурсу промисловості на рівні агрегованих промислових секторів – добувального, обробного виробництва та розподілення електроенергії, газу та води. У зазначеному періоді частка обробних виробництв помітно зменшилася (–2,5 в. п.). Водночас частки двох інших секторів збільшилися, причому переважно у виробництві й розподіленні найважливіших енергоресурсів. Це однозначно свідчить про негативний вплив кризи на перерозподіл факторних ресурсів у промисловості України у порівняно низькотехнологічній, але більш монополізованій галузі.

Цікаво, що у 2007–2008 рр., як і у 2009–2010 рр., показники галузевої структури агрегованого промислового ресурсу майже однакові з різницею в

межах 0,1 в. п. для більшості галузей. І саме 2009 р. – пік кризових явищ і наслідків – демонструє основні “осередки” і напрями структурних змін. Наскільки усталеними залишаться ці пропорції розподілу факторних ресурсів, чи це є суто шоківі ефекти кризи покаже динаміка 2011–2012 та наступних років.

У табл. 2 представлено відмінності в темпах збільшення (“+”) / скорочення (“–”) часток різних видів промислової діяльності в агрегованому ресурсі, зумовлені їх різною динамікою в основних засобах та чисельності працівників. Зазначимо, що у кожній з типових груп види діяльності наведено за спаданням інтенсивності зміни їхньої частки в агрегованому ресурсі впродовж досліджуваного періоду.

Таблиця 2

Зміни в міжгалузевому розподілі ресурсів промисловості України в 2007–2010 рр.

Види промислової діяльності за типовими групами	Характер зміни галузевої частки у ресурсі	
	основні засоби	кількість працівників
Група I: збільшення частки в агрегованому ресурсі		
Добування паливно-енергетичних корисних копалин	(–)	(+)
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	(+)	(+)
Хімічна та нафтохімічна промисловість	(–)	(+)
Інші галузі промисловості	(–)	(+)
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	(+)	(+)
Група II: зменшення частки в агрегованому ресурсі		
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	(+)	(–)
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	(+)	(–)
Машинобудування	(–)	(–)
Легка промисловість	(–)	(–)
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	(+)	(–)
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	(+)	(–)
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	(–)	(–)

Як свідчать наведені дані, напрями змін галузевих часток в агрегованому ресурсі збігалися з напрямками їх динаміки у кількості працівників. Отже, саме фактор “праця” та зміни його галузевої структури відігравали провідну роль у розподілі агрегованого ресурсу.

Аналіз динаміки абсолютних значень показників факторних ресурсів свідчить про одночасне скорочення чисельності зайнятих працівників та збільшення вартості основних засобів для всіх без винятку видів промислової діяльності. Отже, протягом 2007–2010 рр. у ресурсній структурі промисловості відбувалися зрушення на основі “витискування” праці капіталом з відповідним зростанням рівня фондоозброєності.

Згідно з офіційними даними Держкомстату України, у 2008 р. та у 2010 р. відбувалися, відповідно, “спад” та “підйом” промислового виробництва

за індексом промислової продукції [15]. Цікавим є той факт, що саме в ці роки зростала ресурсовіддача обох галузей добувної промисловості, у виробництві коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів, хімічній та нафтохімічній промисловості (табл. 3). Для такого виду промислової діяльності, як машинобудування зафіксовано найменше значення показника у 2008 р. та його поступове зростання у 2009–2010 рр. Порівняльна ресурсовіддача виробництва та розподілення електроенергії, газу та води досягла свого максимуму у найбільш кризовому 2009 р. Динаміка показника у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, в обробленні деревини та виробництві виробів з деревини, крім меблів, целюлозно-паперовому виробництві, видавничій діяльності мала протилежну спрямованість змін темпів економічного зростання.

Таблиця 3

Порівняльна ресурсовіддача видів промислової діяльності України в 2007–2010 рр.

Види промислової діяльності	Роки				
	2007	2008	2009	2010	M_2
Усього промисловість, у тому числі:	1,000	1,000	1,000	1,000	x
Добування паливно-енергетичних корисних копалин	0,970	1,228	1,224	1,357	0,240
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	1,502	2,255	1,472	2,680	1,104
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	1,065	1,124	1,692	1,250	0,375
Легка промисловість	0,858	0,700	0,906	0,825	0,193
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	1,044	1,126	1,317	1,147	0,187
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	2,557	2,823	2,093	2,565	1,532
Хімічна та нафтохімічна промисловість	0,977	0,981	0,732	0,811	0,165
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	0,950	0,920	0,771	0,746	0,177
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	1,528	1,276	0,731	0,576	0,390
Машинобудування	0,678	0,509	0,595	0,740	0,380
Інші галузі промисловості	0,893	0,837	1,047	1,131	0,120
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	0,729	0,719	0,836	0,731	0,251
M_1	0,514	0,677	0,451	0,704	x

Одним із найважливіших висновків є те, що в цілому протягом 2007–2010 рр. відбувалося погіршення структури промисловості України (значення показника M_1 збільшилося на 37%). Саме у 2010 р. спостерігалися найбільші розбіжності між порівняльними ресурсовіддачами видів промислової діяльності, насамперед між показниками добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних, виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів. У 2009 р. структура розподілу економічного ефекту між видами промислової діяльності була найближчою до структури розподі-

лу агрегованого ресурсу (за показником M_1). Отже, структурні зрушення в промисловості України не мали стійкого характеру.

Відмінності в динаміці порівняльної ресурсовіддачі різних видів промислової діяльності в 2007–2010 рр. зумовлені різними темпами змін їх часток у ВДВ (у факторних цінах) та в агрегованому ресурсі (табл. 4). Зазначимо, що у кожній з типових груп види діяльності наведено за спаданням інтенсивності їхньої порівняльної ресурсовіддачі впродовж досліджуваного періоду, при цьому знак “+” свідчить про збільшення, а “-” – про зменшення частки.

Групування видів промислової діяльності за напрямками змін порівняльної ресурсовіддачі та її чинників у 2007–2010 рр.

Види промислової діяльності за типовими групами	Зміна галузевої частки	
	у ВДВ	в агрегованому ресурсі
Група I: збільшення порівняльної ресурсовіддачі		
Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	(+)	(-)
Добування паливно-енергетичних корисних копалин	(+)	(+)
Інші галузі промисловості	(+)	(+)
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	(+)	(-)
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	(+)	(+)
Машинобудування	(+)	(-)
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	(+)	(+)
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	(-)	(-)
Група II: зменшення порівняльної ресурсовіддачі		
Легка промисловість	(-)	(-)
Хімічна та нафтохімічна промисловість	(-)	(+)
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	(-)	(-)
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	(-)	(-)

Відхилення показників порівняльної ресурсовіддачі видів промислової діяльності від її середнього рівня в промисловості протягом 2007–2010 рр. були найбільш суттєвими у виробництві коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів, а найменш значимими – в інших галузях промисловості (за показником M_2). Можна припустити, що лідерство першої вищезазначеної галузі у розподілі економічного ефекту зумовлено недостатнім рівнем внутрішньогалузевої конкуренції у цьому виді діяльності та його домінуючим положенням у міжгалузевому обміні, що потребує більш детального дослідження та коригування заходами державної промислової політики.

Унаочнити масштаб і характер змін галузевої порівняльної ресурсовіддачі дозволяє діаграма рейтингових позицій видів діяльності за обраним показником у 2007 та 2010 роках (рис. 2). Найсуттєвішою є втрата рейтингу металургійним виробництвом та виробництвом готових металевих виробів – 10 позицій. Переважна більшість видів діяльності змінила своє розташування на 1–3 позиції внаслідок певних змін порівняльної ресурсовіддачі. Такі галузі, як виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів, целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води, зберегли свій рейтинг без змін.

Проведений аналіз показав також, що протягом 2007–2010 рр. порівняльна ресурсовіддача промисловості була вище, ніж у середньому по економіці. Тому до групи видів промислової діяльності, що мали порівняльну ресурсовіддачу, вищу за середньоекономічний рівень, належали всі види

діяльності зі значенням показника, більшим за середньопромисловий, а також добування паливно-енергетичних корисних копалин у 2007 р., хімічна та нафтохімічна промисловість, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції у 2007–2008 рр. Отже, кількість видів промислової діяльності, що знаходились у групі з порівняно високою ресурсовіддачею щодо середньоекономічного рівня, скоротилася з восьми видів діяльності у 2007 р. до шести у 2010 р.

Для забезпечення більш глибокої й деталізованої оцінки ефективності структурних зрушень корисним є також дослідження динаміки міжгалузевого розподілу ВДВ за іншими критеріями ефективності. Зокрема, цікавими є оцінки міжгалузевого розподілу економічного ефекту відповідно до витрат кожного з факторів виробництва (праці та капіталу). Міжгалузевий розподіл ВДВ відповідно до структури витрат праці характеризує ефективність промислових пропорцій з позиції дотримання принципу оплати за працею. Міжгалузевий розподіл ВДВ відповідно до структури витрат капіталу є характеристикою ефективності розподільчих пропорцій за принципом рівної рентабельності авансованого в різних галузях капіталу.

Оцінку ефективності міжгалузевого розподілу відповідно до витрат кожного з виробничих факторів проведено на основі модифікації нормативного методу, запропонованого в роботі [16]. Так, за економічний ефект у проведених розрахунках використано ВДВ у факторних цінах, а як базу розподілу – кількість працівників та вартість основних засобів для відповідних виробничих факторів. Для узагальнюючої оцінки ефективності та відповідності міжгалузевих розподільчих пропорцій витратам праці та капіталу застосовується згада-

ний вище показник структурних змін (M_1). Отже, отримані при реалізації модифікованого підходу оцінки ефективності структурних зрушень (рис. 3)

є зіставними зі значеннями порівняльної ресурсо-віддачі, що були наведені в табл. 3.

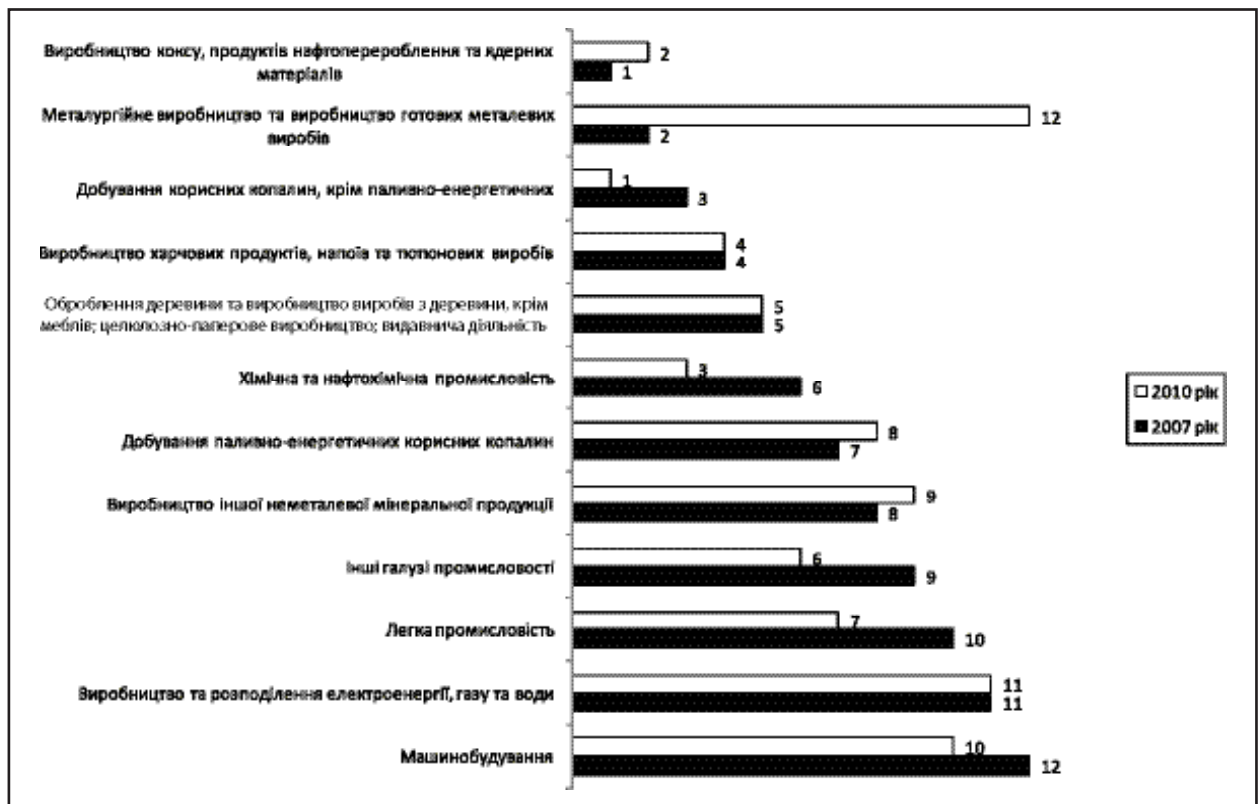

Рис. 2. Рейтингові позиції видів промислової діяльності за показником порівняльної ресурсо-віддачі в 2007–2010 рр.

Аналіз проведених розрахунків свідчить, що у промисловості України відбувається погіршення структурних пропорцій за всіма трьома критеріями ефективності розподілу валової доданої вартості у факторних цінах. Так, у 2010 р. порівняно з 2007 р. узагальнюючий показник ефективності структурних зрушень за фактором “праця” погіршився

на 35,0%, за фактором “капітал” – на 40,3%, а по агрегованому ресурсу – на 37%. При цьому якщо у 2007–2008 рр. та у 2010 р. розподільчі пропорції були більшою мірою неефективними за принципом оплати за працю, то у 2009 р. – за принципом рівної рентабельності капіталу.

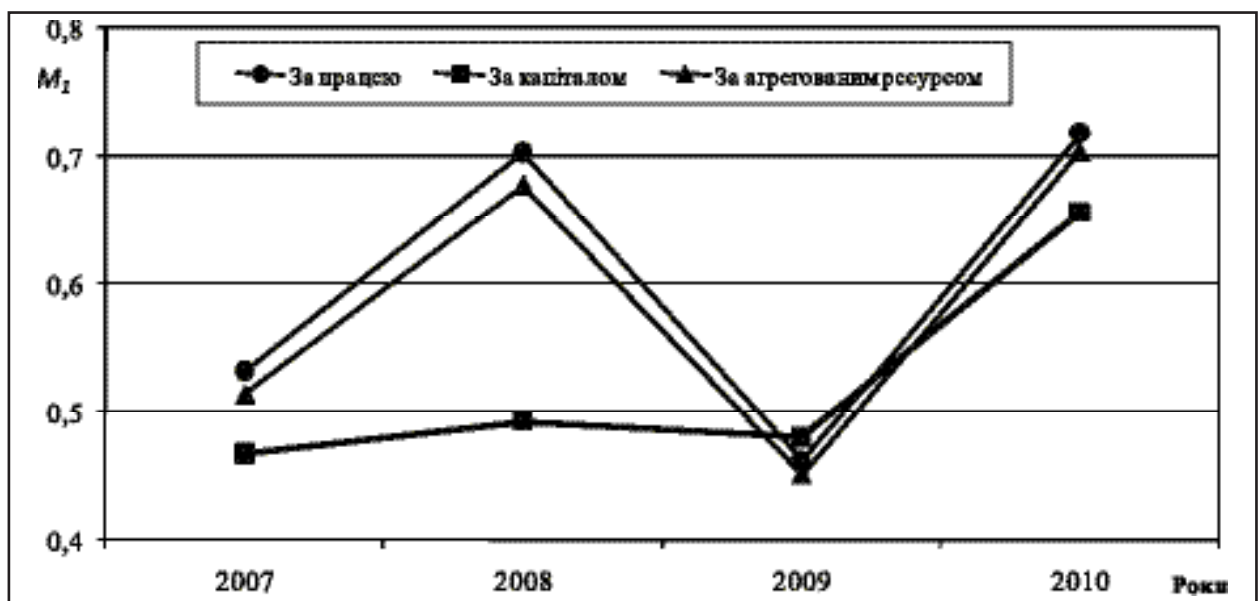

Рис. 3. Динаміка узагальнюючих показників ефективності міжгалузевого розподілу ефекту в промисловості України у 2007–2010 рр.

Упродовж періоду 2007–2010 рр., основною ознакою якого була криза, промисловість як ключовий сектор національної економіки знаходилась у доволі активному процесі структурних змін, що стосуються, перш за все, міжгалузевого розподілу виробничих ресурсів (факторів “праця” та “капітал”) та створеного ефекту (ВДВ). Серед найважливіших тенденцій у цьому плані – відносне скорочення агрегованого ресурсу та його факторних складових як по промисловості в цілому (в масштабах усієї економіки), так і за більшістю видів промислової діяльності. У контексті наближення структурних пропорцій національної економіки та промисловості до показників розвинених країн це може сприйматися як об’єктивний у ринковому середовищі та позитивний процес. Водночас переміщення ресурсу з промисловості, порівняльна ресурсовіддача якої є відносно вищою, до інших галузей економіки не є економічно обґрунтованим і доцільним з погляду забезпечення динамічного й ефективного зростання. Можна висловити припущення, що це є наслідком дії ринкових механізмів у транзитивній економіці без належних коригувань негативних проявів з боку держави.

Найвиразніші структурні зміни відбулися у 2009 р., коли спостерігалися найбільші наслідки кризи у виробництві та збуті продукції. Збереження нових міжгалузевих пропорцій агрегованого ресурсу у 2010 р. засвідчило, що вплив кризи ще триває. Проте минуло ще недостатньо часу для оцінювання усталеності трансформації сформованої ресурсної структури. Як засвідчили аналітичні оцінки, криза 2008–2009 рр. посилила “зсув” ресурсного потенціалу національної промисловості у бік низькотехнологічних енергоємних виробництв. Зважаючи на проблеми енергетичної залежності економіки, високі показники енергоспоживання у цих секторах, їх монополізованість, виявлену тенденцію можна розглядати як ще одне підтвердження подальшої структурної деформації промисловості.

Структурні пропорції у 2008 р. та 2009 р. ілюструють різну здатність промислових галузей зберігати свої факторні ресурси в умовах різної кон’юнктури, що є досить мінливою. Як цілком логічне й очікуване сприймається зменшення частки в агрегованому ресурсі металургійної галузі – чи не найбільше серед інших галузей, спричинене високим ступенем її залежності від світового ринку (експорту). Утім інша галузь-експортер (хімічна) зберегла і навіть трохи збільшила свою частку в промисловому ресурсі. Тобто роль експортного чинника у структурних змінах кризового періоду не є однозначною.

У промисловості України спостерігалися процеси заміщення праці капіталом та, відповідно – зростання її фондоозброєності. Водночас збіль-

шення фактора “капітал” в агрегованому ресурсі національної промисловості свідчить про фондомістку орієнтацію виробництва. Відчутними економічними наслідками цього є значні потреби в інвестиціях та подальше загострення проблем зайнятості, оскільки трудомісткі галузі не виявляють позитивних тенденцій.

Результати оцінювання виявили вирішальне значення змін у міжгалузевому розподілі фактора “праця” для змін структури агрегованого ресурсу за видами виробництв. При цьому основною є тенденція до згортання абсолютних обсягів цього ресурсу (кількістю зайнятих) у всіх галузях. Тобто саме цей ресурс використовувався як адаптаційний.

Динаміка міжгалузевої структури ресурсів з постійними змінами тенденції свідчить, що ці процеси не мають у своїй основі глибинних механізмів, пов’язаних з довготривалими економічними циклами на базі технологічних та продуктових інновацій. Характер коливань і невизначеність тенденції вказують на переважно кон’юнктурну природу структурних змін, що мають місце. А це, у свою чергу, – ознака мінімального впливу держави як суб’єкта економічної, зокрема промислової, політики на процеси системних структурних трансформацій.

Для різних видів промислової діяльності характерною є різна інтенсивність та спрямованість (скорочення / нарощування) змін відносних обсягів як агрегованого, так і факторних ресурсів. За цими тенденціями та відмінностями галузевих кількісних оцінок можна виявити специфіку процесів ринкових трансформацій в окремих виробництвах, що має бути підґрунтям для вироблення диференційованих галузевих стратегій і програм розвитку. Досить характерним та економічно закономірним є те, що види промислової діяльності, які порівняно успішно адаптувалися до умов ринкового господарювання (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів, добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів, целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність) мали вищу за середньпромислову порівняльну ресурсовіддачу. Очевидно, є підстави говорити, що основним чинником їхньої відносної ефективності стає інтенсифікація виробництва за наявності сприятливої ринкової кон’юнктури. Водночас не виключений значний вплив перерозподілу створеної вартості внаслідок дії механізмів неринкового характеру (різних форм і методів державної підтримки, організаційної специфіки в галузі та ін.), що потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Сраффа П. Производство товаров посредством товаров: прелюдия к критике экономической теории / Сраффа П. ; пер. с англ. ; под ред. И. И. Елисеевой. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 159 с.
2. Леонтьев В. Экономическое эссе. Теории, исследования, факты и политика / Леонтьев В. ; пер. с англ. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.
3. Pasinetti L. L. Structural Change and Economic Growth – A Theoretical Essay on the Dynamics of the Wealth of Nation / Pasinetti L. L. – Cambridge: Cambridge University Press, 1981. – 300 p.
4. Яременко Ю. В. Теория и методология исследования многоуровневой экономики / Яременко Ю. В. – М. : Наука, 2000. – 400 с.
5. Прилипко Ю. І. Оцінка факторної продуктивності у галузях економіки України / Ю. І. Прилипко // Статистика України. – 2012. – № 3. – С. 30–34.
6. Попова В. В. Методика оцінювання структурних зрушень факторних комбінацій української економіки / В. В. Попова // Статистика України. – 2009. – № 1. – С. 30–36.
7. Структурні зміни та економічний розвиток України : [моногр.] / [Геєць В. М., Шинкарук Л. В., Артёмова Т. І. та ін.] ; за ред. Л. В. Шинкарук. – К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2011. – 696 с.
8. Jin K. Industrial Structure and Capital Flows / K. Jin // American Economic Review. – 2012. – № 102 (5). – P. 2111–2146.
9. Chen B. Testing for Smooth Structural Changes in Time Series Models via Nonparametric Regression / B. Chen, Y. Hong // Econometrica. – 2012. – № 80. – P. 1157–1183.
10. Ogawa K. Financial Distress and Industry Structure: an Inter-Industry Approach to the Lost Decade in Japan / K. Ogawa, E. Sterken, I. Tokutsu // Economic Systems Research. – 2012. – № 24 (3). – P. 229–249.
11. Rada C. Structural transformation in China and India: A note on macroeconomic policies / C. Rada, R. von Arnim // Structural Change and Economic Dynamics. – 2012. – № 23 (3). – P. 264–275.
12. Гребеников В. Г. Измерения сдвигов в структуре российской экономики (технологический, отраслевой и институциональный аспекты и их взаимосвязь) / В. Г. Гребеников, А. В. Суворов // Экономика и математические методы. – 1998. – Т. 34, № 2. – С. 17–29.
13. Збаразська Л. О. Оцінка структурних зрушень в економіці України в 2000–2003 рр. на основі порівняльної ресурсвіддачі / Л. О. Збаразська, О. О. Чебанов // Статистика України. – 2005. – № 3. – С. 26–31.
14. Збаразська Л. О. Тенденції ефективності міжгалузевого розподілу ефекту в українській промисловості / Л. О. Збаразська, О. О. Чебанов // Економіка промисловості. – 2008. – № 3. – С. 55–64.
15. Публікації. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/menu/publikac.htm>
16. Багриновский К. А. Исследование особенностей межотраслевого обмена в экономике России / К. А. Багриновский, В. С. Прокопова // Экономика и математические методы. – 1997. – Т. 33, № 1. – С. 52–61.

◆

2013 рік оголошено Міжнародним роком статистики!

Редакція журналу “Статистика України” рада повідомити про цю статистичну подію, що відбуватиметься на міжнародному рівні.

Організаціями, що заснували Міжнародний рік статистики (інша назва – Статистика-2013), є: Американська статистична асоціація, Інститут математичної статистики, Міжнародне товариство біометрії, Міжнародний статистичний інститут (у т. ч. Товариство Бернуллі) та Королівське статистичне товариство.

Першочерговими завданнями цієї події визначено такі:

- підвищення обізнаності громадськості щодо сили статистики та її впливу на всі аспекти життя суспільства;
- популяризація статистики як спеціальності, особливо серед молоді;
- заохочення до творчості та сприяння розвитку наук, що досліджують питання ймовірності та статистики.

До відзначення події вже долучилося близько 1600 організацій з більш ніж 110 країн світу, зокрема національні та міжнародні професійні статистичні співтовариства, університети, коледжі, школи, представники бізнесу, урядові статистичні установи й науково-дослідні інститути.

Протягом 2013 року організації-учасниці популяризуватимуть статистику серед наукової спільноти, приватних й урядових користувачів статистичної інформації, представників мас-медіа, політиків, роботодавців, студентів та учнів шкіл і коледжів, мільйонів інших людей. Багато організацій, що беруть участь у відзначанні Статистики-2013, планують за цей період провести у своїх країнах семінари, круглі столи, конференції тощо.

Від України до святкування Міжнародного року статистики вже долучилися: Державна служба статистики України, НТК статистичних досліджень, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України “КПІ”, Національний університет державної податкової служби України, Донецький національний університет, Хмельницький університет управління та права.

Підтримати ініціативу та приєднатися до проведення Міжнародного року статистики 2013 можна шляхом реєстрації на офіційному веб-сайті події <http://www.statistics2013.org/> і висвітлення на ньому заходів, передбачених Вашою установою з цієї нагоди. Це сприятиме підтриманню позитивного іміджу України на світовій арені.